

**A HAJDÚSZOBOSZLÓI
KISTÉRSÉGI TÖBBCÉLÚ TÁRSULÁS
KÖZBIZTONSÁGI ÉS
BŰNMEGELŐZÉSI
KONCEPCIÓJA**

„ Meg akarjátok előzni a bűntetteket?

Tegyétek, hogy a törvények világosak, egyszerűek legyenek, és hogy a nemzet egész ereje azok védelmére összpontosuljon, s egyetlen része se használtassék fel megsemmisítésükre.

Tegyétek, hogy a törvények ne annyira az emberek osztályait, mint inkább magukat az embereket szolgálják.

Tegyétek, hogy az emberek tartsanak tőlük. De csakis tőlük tartsanak. A törvényektől való félelem üdvös, de végzetes és melegágya a bűnöknek az embereknek embertől való félelme.”

(Cesare Beccaria: A bűnökről és a büntetésekről)

A Hajdúszoboszlói Kistérségi Többcélú Társulás Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Konceptiója

I. Bevezető

A Hajdúszoboszlói Kistérség (a Hajdúszoboszlói Rendőrkapitányság működési területével egyezően) működési területe 732,9 négyzetkilométer, állandó lakosainak száma 44.325 fő. A működési területen két város (Hajdúszoboszló, Nádudvar) és három község (Hajdúszovát, Ebes, Nagyhegyes) található.

A működési terület bűnügyi és közbiztonsági helyzetét alapvetően meghatározza a lakosság létszámát nyári szezonban megkétszerező gyógy- és idegenforgalom, a 4-es számú főút nemzetközi tranzitforgalma, Debrecen megyei jogú város közelsége, illetve a környező rendőrkapitányságok (Debrecen, Berettyóújfalu, Püspökladány, Karcag, Balmazújváros) fertőzöttsége.

A működési területen lévő Önkormányzatok arra törekednek, hogy felelős döntéseikkel kiszámítható és biztonságos környezetet teremtsen az itt élők és az ide látogatók számára.

Ahhoz, hogy a bűnmegelőzés koncepcióját, annak célját meghatározzuk, ismerni kell a bűnmegelőzés definícióját.

A bűnmegelőzés olyan társadalmi együttműködés, közösségi védelmi rendszer, amely az állam és intézményei irányításával, a polgárok önszerveződéseinek támogatásával, az adott jogrendszer keretein belül biztosítja a jogkövető többség életviszonyainak óvását a törvénytörő magatartások bekövetkezése ellen.

A megelőzés fő irányának a kijelölése lényegében azon társadalmi- és életviszonyok meghatározása, amelyek tekintetében reális eséllyel tervezhetők a bűnözés okainak érvényesülése, illetve új okok létrejöttét gátló intézkedések.

A koncepció célja az önkormányzat közbiztonsági és bűnmegelőzési filozófiájának megfogalmazása, majd konkrét helyzetelemzés alapján a megvalósítandó azonnali, rövid-, közép- és hosszú távú célok, illetve prioritások kijelölése, - a lehetőségeket feltárva – a végrehajtás módjának meghatározása, a fejlesztés folyamatos biztosításával pedig az életminőséget javító közbiztonság megteremtése. A közrend megóvása érdekében, a bűnmegelőzésben és a bűnüldözésben részt vevők közötti célirányos párbeszédet segítse elő, és megfelelő keretet biztosítson a közös feladatok eredményes ellátására, és az együttműködést koordinálja.

A közbiztonság jelenlegi helyzetét a közrendet, a közbiztonságot védő szervek, szervezetek tapasztalatai alapján elemeztük.

II. Alapgondolatok

1. Az önkormányzás lényege

Az önkormányzás lényege a népszuverenitás alkotmányos alapelveire épül. Az Alkotmány 42. §-a kimondja: „A közösség, a város, a főváros és kerületei, valamint a megye választópolgárainak közösségét megilleti a helyi önkormányzás joga. A helyi önkormányzás a választópolgárok közösségét érintő helyi közügyek önálló, demokratikus intézése, a helyi közhatalomnak a lakosság érdekében való gyakorlása.” Lényege, hogy a választópolgárok közvetlenül, illetve választott önkormányzatuk útján kerülnek bevonásra a problémáik megoldásába, így hasznosul az erő, ami saját sorsuk intézésben rejlik.”

Az önkormányzat testületének feladata, a helyi népakarat és érdek legitim képviselője. Ebbe az érdekcsoportba tartozik a választók életminőségét jelentősen befolyásoló helyi bűnmegelőzés és közbiztonság is.

2. A közbiztonság

A közbiztonság a társadalmi együttélés rendjének - az adott időszakban és helyen – jogilag szabályozott olyan tényleges helyzete, amelyben az emberek élete, személye, javai és jogai biztosítottak az illetéktelen támadástól.

Közbiztonságon az állampolgári jogok és kötelezettségek gyakorlati, folyamatos érvényesítésének biztonságát értjük: azt, hogy mindennapi rendes tevékenységében senkinek sem kell súlyos veszélyekre számítnia, és ha ilyenek mégis bekövetkeznek, akkor az állampolgár gyors és biztonságos segítségre lel az állam erre hivatott szerveinél.

A települések közbiztonsági állapota a helyi problémák összességéből tevődik össze, ezért kezelése és a bűncselekmények megelőzése is csak helyi összefogással lehetséges. A bűnözés mérséklése a lakosság és a rendőrség közös feladata, az igazságügyi szervekkel (bíróóság, ügyészség) összhangban.

A helyi lakosokat és azok érdekeit meg kell védeni a bűnözőktől, a közlekedési és az együttélési szabályokat súlyosan sértőktől, ezért a közbiztonság fontosságából és az önkormányzás lényegéből fakadóan a kistérségi többcélú társulásnak rendelkeznie kell bűnmegelőzési és közbiztonsági koncepcióval. Gondolkodásunk és cselekvésünk középpontjába a bűnmegelőzési szemléletet helyezzük, hogy azon keresztül elérjük a lakosság szubjektív biztonságérzetének optimumát, illetve az objektív biztonság kívánatos fokát, mely a közbiztonság stabilitásában, a jóléti közbiztonság megvalósulásában realizálódik.

3. A megelőzési felfogás

A bűnözés okai és feltételei között meg kell említeni az ún. „nagy környezetbe” tartozó szociális ellátottságot, azt, hogy milyen az egészségügyi és közigazgatási fejlettség, a műveltségi szint, az igazságszolgáltatás pontossága, gyorsasága, a munkanélküliség mértéke és az általa érintett rétegek, a létminimum szintje alatt és annak közelében élők száma, lakáshelyzete és a szociális ellátottsághoz szervesen kapcsolódó további tényezők.

A személyiség kialakulását is közvetlenül befolyásoló "kis környezet" – a család, az iskola, a munkahely, a baráti kapcsolatok, a szórakozási lehetőségek és szokások – is befolyásolják a bűnözés mértékét és minőségét.

A megelőzést elsődlegesen a makró- és mikrokörnyezetben lévő okokra tekintettel kell végezni.

Rendkívül fontos a megelőzés szempontjából a bűncselekmények felderítése, a büntetőjogi felelősségre vonás és a helyzeti jellegű prevenció, amely feltételek köre, a bűnalkalmak korlátozását, az áldozattá válás elkerülését jelenti.

III. Állapotfelmérés, helyzetelemzés

Minden szervezet a saját feladatkörében meghatározott munkájával és ötletével járulhat hozzá a közbiztonság javításához. Az állam bűnmegelőzési feladatának ellátásához joggal igényli a helyi társadalom segítségét, aktív együttműködését.

A feladat végrehajtásához rendelt anyagi források pedig pályázat útján érhetők el.

A Hajdúszoboszlói Kistérség működési területe közbiztonsági helyzetének fő elemei

1. A közbiztonság jellemzői

A kistérség működési területének nagysága: 729,01 Km²

Települések száma, jellemzői

Szám	Település neve	Jellege	Lélekszám fő	A munkanélküli lakosság aránya a keresőképes lakossághoz képest %
1	Hajdúszoboszló	Város	24541	5,61
2	Nádudvar	Város	9724	10,67
3	Hajdúszovát	Község	3200	20,25
4	Ebes	Község	4602	4,24
5	Nagyhegyes	Község	2674	8,84
Összesen :			44796	9,85

Úthálózat jellemzői:

Közút:

- **Elsőrendű főút** **36,25 Km**
 - 4-es számú főút 20 Km
 - 33-as számú főút 16,25 Km

- **Másodrendű utak** **95,16 Km**
- 3321-es út 12,28 Km
- 3405-ös út 26,5 Km
- 3406-os út 20 Km
- 3407-es út 5 Km
- 4804-es út 14,1 Km
- 4805-ös út 17,28 Km

Vízi út:

- **Keleti-főcsatorna** **19,725 FKm**
- Szállítási útvonalként nem funkcionál.

Vasút:

- **Kétvágányú vonal** **21,2 Km**
- Nagy forgalmú teher- és személyszállítási útvonal.

Közlekedési csomópontok, utak forgalmi viszonyai

Hajdúszoboszló területén:

- 4-es főút és a 4804-es számú utak kereszteződése
- 4-es főút és a 3406-os számú utak kereszteződése

Nádudvar területén:

- 3406-os és a 3407-es számú utak kereszteződése
- 3406-os és a 3405-ös számú utak kereszteződése

Nagyhegyes területén:

- 33-as főút és a 3321-es számú utak kereszteződése
- 33-as főút és a 3405-ös számú utak kereszteződése

Ebes területén:

- 4-es főút és Ebes Fő utca kereszteződése
- 4-es főút és a MOL Rt. Bázistelep szervízútjának kereszteződése
- 4805-ös számú út és Ebes Fő utca kereszteződése

Hajdúszovát területén:

- 4804-es és a 4805-ös számú utak kereszteződése

A működési terület rendőri lefedettsége teljes, valamennyi településen rendőri (közterületi) szolgálat működik. Hajdúszoboszlón a rendőrkapitányság székhelyén járőrszolgálat, Nádudvaron, az alosztály jogállású rendőrőrs székhelyén járőr és körzeti megbízotti szolgálat, míg Ebesen, Hajdúszováton és Nagyhegyesen körzeti megbízotti szolgálat.

A körzeti megbízotti szolgálatok vezényléses, míg a járőrszolgálatok I. számú váltásos munkaidőrendszerben teljesítik szolgálati idejüket.

Az illetékességi terület teljes, 24 órás rendőri (közterületi) szolgálattal történő lefedettsége maradéktalanul csak Hajdúszoboszlón valósul meg, míg a többi településen – közterületi szolgálat hiányában - a rendőri intézkedést igénylő esetekben a reagáló képességet kiküldött járőrszolgálattal biztosítjuk.

A rendőrkapitányság székhelyén (Hajdúszoboszlón) általában napszakonként két (egy közrendvédelmi, illetve egy közlekedési) gépkocsizó járőrpáros biztosítja a bejelentésekre, eseményekre történő gyors reagálást.

Idegenforgalmi szempontból érintett területek:

A kistérség működési területén belül idegenforgalmi szempontból Hajdúszoboszló város meghatározó. Hajdúszoboszló város egész területére jellemző a fürdőturizmusból fakadóan, hogy május hónaptól augusztus végéig a helyi lakosság Kb. 10 – 15 ezer fővel nő. Az ide látogatók nagyobb része külföldi állampolgár.

Idegenforgalmi szempontból frekventált terület a Debreceni útfél - József Attila utca – Böszörményi út által behatárolt terület. Különösen, a Gyógy- és Strandfürdő, illetve annak környezete, a Szent István park, a Mátyás király sétány, a Bánomkerti utca, valamint a "fa" és "virág" utcák.

A Keleti – főcsatorna mindkét partján hétvégi házak húzódnak, melyek a környékbeliek és egyre több külföldi kedvelt pihenőhelye tavasztól ősziig. Téli időszakban viszont bűnügyileg jelent frekventált területet.

A kistérség működési területének bűnügyi helyzete.

A működési területen 2004. év és 2005. év október végéig rendelkezésre álló adatok alapján kiegyensúlyozottak a bűnügyi viszonyok. Megállapítható, hogy a bűnesetek összetételében nem történt jelentős változás, lényegében a korábbi években megszokott trendek érvényesültek. Továbbra is meghatározóak a vagyon elleni delictumok, melyek az ismerté vált bűncselekmények 66,95 %-át teszik ki. Az adatokból megállapítható, hogy az úgynevezett tömegügyek továbbra is ebben a relációban keletkeznek, így a sértetté válás absztrakt veszélye ezen bűncselekményi kategóriában a legvalószínűbb.

A vagyon elleni bűncselekmények közül a lopás (4,47 %), a sikkasztás (45 %), a csalás (69,23 %), a jármű önkényes elvétele (200 %) és az egyéb kategóriában (16,84 %) nőtt az ismerté vált bűncselekmények száma. Kivételt képez ez alól a betöréses lopás, a rablás, a kifosztás, és a zsarolás, melyek száma csökkent.

A negatív tendenciát mutató vagyon elleni bűncselekményszám növekedés ellenére pozitív eredmény, hogy ezen belül a betöréses lopások száma 15,09 %-kal, a rablások száma 75 %-kal, a kifosztás 100 %-kal, míg a zsarolások száma 75 %-kal csökkent.

A társadalomra való veszélyességet tekintve külön szólni kell a rablások tárgyköréről, melynek száma jelentősen csökkent. Ezek nagy részére jellemző a spontán elkövetés, amikor a sértett kiszolgáltatott helyzetével visszaélve bizonyos esetekben brutális bántalmazást alkalmazva fejtik ki az elkövetési magatartást. Az eseményekről gyakran arra lehet következtetni, hogy az áldozatok viselkedése, ismeretségi és baráti köre elősegítő oka a jogsértések megvalósulásának.

IV.

A bűnmegelőzésben résztvevő szervezetek

IV/1. Polgárőr szervezetek

Az önvédelmi csoportok tömegesen a rendszerváltás időszakában jelentek meg, melynek okaként három jelenséget szoktak említeni. Nem előzmények nélkül, de drasztikusan megromlott a közbiztonság, megkezdődött a tömeges elszegényedés, ezzel fokozódott a megélhetési bűnözés. A harmadik tényező a "polgár" fogalom feléledése, ami új státuszt, újfajta jogokat és köteleességeket jelentett. A polgárőr-szervezet a Magyarországon törvényesen működő, a lakosság által életre hívott, önszerveződésű, bűnmegelőzési, a közrend, a közbiztonság védelmét szolgáló pártsemleges társadalmi szervezet. Feladatát a területileg illetékes önkormányzat, egyéb állami és társadalmi szervezetek segítségével, a rendőri szervekkel együttműködve, a területi sajátosságok és követelmények alapján kidolgozott módszerekkel látja el.

A kistérség működési területének valamennyi településén polgárőr alapszervezet, egyesület működik. Időrendi sorrendbe helyezve a szervezeteket a hajdúszováti 1991-ben, a nádudvari 1995-ben, a nagyhegyes Keleti-főcsatornai 1998-ban, az ebesi 1999-ben alakult meg, míg a hajdúszoboszlói alapszervezet 2001. évben újrászerveződött.

Az alapszervezetek taglétszáma változó, a hajdúszováti 22 fővel, a nádudvari 49 fővel (35 felnőtt, 14 ifjú polgárőr), a nagyhegyesi 8 fővel, az ebesi 24 fővel, míg a hajdúszoboszlói ugyancsak 24 fővel működik. Valamennyi szervezet tagja a Hajdú-Bihar megyei Polgárőr Szövetségnek.

A polgárőrség szervezetei a mozgalom megalakulásának kezdete óta kiemelt figyelmet fordítanak a közterületek és a nyilvános helyek rendjének megóvására. Az itt elkövetett bűncselekmények mellett ide sorolhatók a közlekedés rendjének, a köztisztaságnak, a közvilágításnak a problémái, az itt megjelenő közösségellenes magatartásformák, a fiatalok különböző antiszociális csoportosulásainak kialakulása. A kriminalisztikai vizsgálatok során megkérdezettek jelentős része a számára félelmet keltő közterületi jelenségek említése során a bűncselekményeket helyezte előtérbe. A leginkább zavaró és félelmet keltő jelenségek között elsősorban említették a hangoskodó fiatalok csoportosulásait az utcákon, a tereken, a kétesnek tartott szórakozóhelyek üzemeltetését a lakókörnyezetükben, a parkokban kóborolni engedett nagytestű kutyákat, a hiányos közvilágítást, a hajléktalanok jelenlétét.

Ezeknek a problémáknak a megoldása, a kedvezőtlen jelenségek visszaszorítása nem sorolható teljes egészében a rendőrség feladatkörébe, hanem összetettebb megoldást igényel.

A rendvédelmi intézkedések mellett itt kaphat szerepet a társadalmi összefogás, az önkormányzat, a lakosság, ezen belül a polgárőrség, mezőőrség, közterület-felügyelet, a civil szervezetek tevékenysége.

A bűncselekmények megelőzése, megakadályozása vagy ezek felderítése érdekében jelentős erőfeszítéseket tesznek a polgárőr és más civil szervezetek, elsősorban közterületi jelenlétükkel. Igen fontos feladatot látnak el a területükön megtartott rendezvények biztosításában, illetve szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésére utaló információ átadásával segítik a rendőrség munkáját. A szervezetek rendszeres kapcsolatot tartanak a települések lakosságával, elsősorban az idős emberekkel, és nagy szerepük van a vagyon elleni bűncselekmények megelőzésében.

IV/2. Mezőőri szolgálat

A Mezőőri Szolgálat Hajdúszoboszló és Nádudvar város külterületi részeinek, a termőföldeknek, ezen szántóföldek, gyeplégek, zártkertek és ezek alkatrészeinek, felszereléseinek védelmét, vagyonvédelmét látja el, egyben figyelemmel kíséri a környezet-, a tűz-, és a munkavédelmi szabályok betartását.

A szolgálat létrehozását megelőzően huzamos ideig nem működött hasonló, vagyonvédelemmel foglalkozó szervezet. A kezdeti cél a szervezet megismertetése, munkájának, céljainak elismertetése volt, ez sikerre vezetett, a mezőőrség munkáját széleskörű elismerés övezi.

A mezőőrök közvetlen kapcsolatot építettek ki a földtulajdonosokkal, földhasználókkal, rendszeresen járnak a területüket gyalogosan, illetve gépjárművel. Jó kapcsolatot építettek ki olyan társszervekkel, mint a rendőrség, a polgárőrség és a vadásztársaságok. Ezekkel a szervezetekkel összefogva igyekeznek hatékonyan részt vállalni a települések bűnmegelőzési feladataiból.

IV/3. Közterület-felügyelet

A Közterület-felügyelet a Hajdúszoboszlói Polgármesteri Hivatalon belül az aljegyző közvetlen irányításával, csoportként működik. Feladatai közé tartozik Hajdúszoboszló város közterületi rendjének és tisztaságának fenntartása, az erre irányuló jogsértő cselekmények megelőzése, megszüntetése, továbbá a közterületen folytatott engedélyhez kötött tevékenységek szabályszerűségének ellenőrzése.

A közterület-felügyelők munkájukat mindig a hatályos központi és önkormányzati jogszabályok alapján látják el szorosan együttműködve a rendőrség és a mezőőrség munkatársaival.

IV/4. Jelzőrendszer

A hatékony bűnmegelőzési észlelő- és jelzőrendszer elemeként működik a Hajdúszoboszlói Családsegítő és Gondozási Központ, mely kiterjedt kapcsolatrendszerén keresztül az esetek korai szakaszában képes felismerni a kialakuló kritikus élethelyzeteket. Alkalmas arra, hogy a megelőzés időszakában jelezzen az intézkedésre jogosult hatóságok felé.

A megelőzés és a sikeres jelzőrendszer működtetése érdekében szorosan együttműködik a Városi Gyámhivatalokkal, a gyámhatóságokkal, a rendőrséggel, mint intézkedni jogosult szervezetekkel, valamint a Kisebbségi Önkormányzattal, civil szervezetekkel, amelyek a veszélyeztetett csoportokról behatóbb ismeretekkel rendelkeznek. A prevenciós programok kiemelt színterei az oktatási, nevelési intézmények, itt folyamatos a kapcsolattartás az ifjúságvédelmi és gyermekvédelmi felelősökkel.

IV/6. Kommunikáció, helyi média

A Hajdúszoboszlói Városi Televízió, a települések kábeltelevíziói, a kéthetente megjelenő Hajdúszoboszló városi lap, valamint a települések havi lapjai sajátos eszközeikkel nagy szerepet vállalnak a közvélemény tájékoztatásában, az ismeretterjesztő információk lakossághoz történő eljuttatásában. A városi és községi lapok rendszeresen rendőrségi híreket közölnek részletes esetleírással, az esetek értékelésével, tanúságaival.

V.

Célok, Prioritások

Általános, hosszú távú célok:

Az objektív biztonság és a szubjektív biztonságérzet közelítése és javítása. Az életminőséget javító közbiztonság megteremtése, a bűnözés csökkentése.

Középtávú célok:

A közösségi bűnmegelőzés rendszerének kiépítése a településeken. Partnerségi viszony megteremtése az önkormányzatok, az illetékes rendészeti szervek, a helyi intézményi struktúra, a gazdasági élet helyi szereplői, a lakossági- civil szerveződések és a lakosság minél szélesebb rétege között.

Rövidtávú célok:

A Hajdúszoboszlói Kistérségi Többcélú Társulás közbiztonsági és bűnmegelőzési koncepciójának elfogadása, a Hajdúszoboszlói Kistérségi Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Bizottság létrehozása, az önkormányzatok képviselő-testületein, intézményein belül a bűnmegelőzésért felelős személyek kijelölése, foglalkoztatása. A problémák, krízisek gyors kezelése, a szubjektív biztonságérzet javítása.

A bűnmegelőzési programok finanszírozására, megvalósítására pályázatok készítése és benyújtása.

Prioritások:

- közterület rendjének fenntartása.

A közterületen történő bűncselekményeket a lakosság közvetlenül érzékeli és védekezési lehetőségei is korlátozottak. Ezért egyik legfontosabb feladat a közterületek és a nyilvános helyek rendjének biztosítása.

- gyermek és fiatalkorú bűnözés csökkentése.

Az említett korosztály célirányos nevelése, a bűnözés utánpótlási bázisának csökkentése.

- droghasználat és a kábítószer-bűnözés kezelése, megelőzése.

Egy fokozott hatásági tevékenység mellett széleskörű intézményi és társadalmi összefogás szükséges.

- Családon belüli erőszak megelőzése, megtörtént esetek megfelelő kezelése.

Erőszakos családban felnövekvő gyermekben az erőszakra való hajlam átöröklődik. Kiemelten fontos a problémás családok segítése, mert ezzel az előző pontban megfogalmazott célokért is tudunk egyben tenni.

- Az idős, egyedül élők fokozott védelme, biztonságuk növelése.

Szükséges az idősekről való gondoskodás, ennek részét kell képeznie otthonuk védelmének is.

- Áldozattá válás megelőzése, áldozatsegítés, az áldozat kompenzációja.

A leghatározottabb törekvések mellett is előfordulhat, hogy bármely város vagy település lakói közül áldozattá válnak. Segíteni kell az állami és civil áldozatvédelmi lehetőségek elérését, s koordinálni a veszélyekkel kapcsolatos korrekt és folyamatos tájékoztatást.

- A településeken fellelhető kedvezőtlen tendenciák megállítása.

Közlekedési balesetek, gépkocsi feltörések, betöréses lopások, besurranások, közterületen elkövetett bűncselekmények, illetve a közigazgatási területhez tartozó, külterületen lévő hétvégi házak védelmére a szükséges intézkedések megtétele.

VI.

A prioritásoknak megfelelő cselekvési programok kidolgozása, megvalósítása.

VI/1. Közterületek rendjének biztosítása

A közbiztonság fokozása, a bűnmegelőzés hatékonyságának növelése érdekében a társadalmi, lakóközösségi bűnmegelőzés kialakítása és bővítése a jövőben kapjon nagyobb hangsúlyt. Ennek keretében azon a településen, ahol még nem működik polgárőrség, a szervezet kialakítása, a már meglévő egységek támogatása, rendőr-polgárőr járőrözés megszervezése. A fenti érdekeket szem előtt tartva szervezési és anyagi támogatást kell nyújtani minden kialakulófélben lévő önvédelmi célú közösségi szerveződésnek, különös tekintettel a polgárőrség felállítására.

Az önkormányzat által fenntartott közterület-felügyelet komoly segítséget adhat a közterület rendjének biztosításához. Meg kell teremteni a helyi rendőri szervekkel való együttműködésüket.

VI/2. Család-, gyermek- és ifjúságvédelem

A családon belüli erőszakra a közelmúlt brutális kegyetlenséggel elkövetett és kellő nyilvánosságot kapott bűncselekményei hívták fel a közvélemény figyelmét.

A sokakat megmozgató tiltakozó demonstrációk, a civil kezdeményezések hatására a rendőrség hatékonyabban kíván foglalkozni a jelenséggel.

Javítani kell a rendőri szervezet vagy a körzeti megbízott, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat munkatársa, a gyámhatóság, a védőnői hálózat és az iskolák vezetése közti együttműködést, melyeket folyamatosan be kell vonni a megelőzési munkába. A prevenciós tevékenység során elsősorban a halmozottan hátrányos helyzetűekre, veszélyeztetett gyermek – és fiatalokúakra, illetve a visszaesőkre kell koncentrálni.

A családon belüli erőszak alatt az élet, a testi épség, a nemi erkölcs vagy a személy ellen irányuló olyan támadásokat értjük, melynek áldozata a kiszolgáltatott hozzátartozó (gyermek, házastárs, idős rokon).

A statisztikák szerint Magyarországon:

- hozzátartozója erőszakos magatartása következtében átlagosan minden harmadik napon meghal valaki;
- házastársa, élettársa (volt házastársa vagy élettársa) erőszakos magatartása következtében átlagosan minden héten meghal legalább egy nő;
- a családon belüli erőszak gyermekáldozatainak száma havonta legalább egy.

A családon belüli erőszakról nem rendelkezünk reális ismeretekkel, azt azonban tudjuk, hogy nem ritka és elszigetelt jelenség a magyar társadalomban. A gyermekek, a nők az öregek, a gyengébbek bántalmazása sok családban az életmód része, a kisközösségi kommunikáció "elfogadott" formája. A családon belüli erőszak különösen sok gyermek és nő számára jelent folyamatos sanyargatást. A kutatások szerint azok a gyermekek, akiket gyakran bántalmaztak, maguk is hajlamosabbak arra, hogy erőszakot alkalmazzanak.

A hazai tapasztalatok szerint a családon belüli erőszak áldozatává vált személyek kérnek ugyan segítséget, de gyakran még az érdemi intézkedés előtt meggondolják magukat, és elzárkóznak a további együttműködéstől. A visszahúzó okai között szerepel a családon belüli állandó fenyegetettség és az anyagi, esetleg érzelmi kiszolgáltatottság. A kezelő intézményrendszer hiányosságai miatt a gyermekek veszélyeztetése esetén jelenleg egyetlen intézkedést alkalmaznak: a gyermeket emelik ki a családból. A gyermekbántalmazás megelőzése nem hatékony. A gyermekbántalmazást a magyar társadalom - kevés kivétellel - "normális" nevelési eszközként fogja fel. A gyermek- és ifjúságvédelmi törvény célja elsődlegesen a családok támogatása és a veszélyeztetettség csökkentése. A szándék arra irányul, hogy az önkormányzatok, a hivatásos és civil szervezetek a megelőző és segítő, ellátó tevékenységükhöz garanciákat kapjanak. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény összefoglalja a gyermekek alapvető jogait és e jogok érvényesítésének garanciáit, a gyermekek védelmét biztosító ellátások formáit. Fontos feladatot látnak el az egészségügyi és szociális intézmények (pl. háziorvosi, védőnői, családsegítő szolgálat), valamint más ágazatokhoz tartozó szervek, különösen az oktatási-nevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség. A Gyvt-t módosító 2003. évi IV. törvény 53. §-a szerint ha a szülő ellen gyereke vagy a gyermeket nevelő másik szülő sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt büntetőeljárás van folyamatban, annak befejezéséig a gyámhatóság és a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység alkalmazottja és vezetője a gyermek és- az őt nevelő szülő tartózkodási helyére vonatkozóan

- a.) megtagadhatja a szülő tájékoztatását,
- b.) korlátozhatja a szülő iratbetekintési jogát.

Ez a módosítás kiemelkedően fontos, hiszen a család zaklatása, további fenyegetettsége egy időre megszűnik.

A Családsegítő és Gondozási Központ alapszolgáltatásai közé tartozik a családsegítés. Így a hivatalos ügyintézéshez tanácsot, segítséget ad, tájékoztatást nyújt a szociális ellátások lehetőségeiről. Egyéni, családi élethelyzeti – lelki problémák, krízisek megoldásában segít, és természetbeni, személyes támogatásokat, szolgáltatásokat közvetít.

A rendőrség biztonságra nevelő általános iskolai programja a D.A.D.A. A program több mint 10 éves múltra tekint vissza. A gyermekeket abban fejleszti, erősíti és segíti, hogy képesek legyenek a veszélyek felismerésében, azok rutinszerű elhárítására. Ehhez azonban a várható szituációkat interaktív módon, korspecifikus formában be kell gyakoroltatni, hogy személyiségük helyes irányú formálásával megfelelő ellenpanelok, attitűdök alakuljanak ki.

A DADA tehát személyiségfejlesztő, önértékelést, normakövetést, önbecsülést növelő általános iskolai program, melynek tananyagát erre a feladatra felkészített, speciálisan képzett rendőrök oktatják, ezért fontos a program népszerűsítése, támogatása.

A szociális gondoskodás mellett szükséges és fontos az idősek védelme az esetleges támadások ellen. Indokolt esetben technikai eszköz telepítésére is szükség lehet, mellyel az ott lakók szükség esetén jelzést adhatnak egy diszpécser központnak, azon keresztül pedig a rendőrségre. Az idősek potenciális célpontjai lehetnek alkalmi tolvajoknak vagy házaló csalóknak, besurranóknak. Ennek ellensúlyozására felvilágosító előadások, figyelemfelkeltő kiadványok, személyesen adott tanácsok alkalmasak.

VI/3 Droghasználat és kábítószer-bűnözés csökkentése

A településeken törekedni kell a droghasználat mértékének felmérésére, a fiatalok droghasználati szokásainak feltérképezésére, s ez alapján lehet meghatározni a beavatkozások módját. Iskolai és egyéb preventív célú szabadidős programok kellenek, fontos a szabadidő értelmes eltöltésének megteremtése és ennek elfogadtatása.

A szórakozóhelyek fokozott ellenőrzéseinek keresztül befolyásolható az üzemeltetők normakövetése, különös tekintettel a fiatalok alkohollal és dohánytermékkel történő kiszolgálására, illegális szerek üzleten belül történő hozzáférhetővé tételére. A jegyzők éljenek a kábítószerekkel kapcsolatba hozható üzletek, szórakozóhelyek bezárásának törvény biztosította lehetőségével.

VI/4. Közlekedésbiztonság

A közúti közlekedés biztonságát Magyarországon nem elsősorban a személyi sérüléses balesetek száma, hanem azok súlyossági foka veszélyezteti. A közlekedési balesetknél a leggyakrabban előforduló baleseti okok a gyorsajtás, a kanyarodás, illetve az elsőbbség megadásának elmulasztása.

A közlekedési balesetek megelőzését, visszaszorítását is az iskolákban folytatott ismeretterjesztéssel, a kulturált közlekedésre neveléssel kell megalapozni. Ennek jegyében a rendőrség munkatársai részt vesznek óvodai, iskolai előadásokon, vetélkedőkön, gyakorlati bemutatókat szerveznek.

A rendőrség jogszabályok által előírt módon, hatáskörben a települések legforgalmasabb, legveszélyesebb csomópontjain, útszakaszain fokozott ellenőrzést tart, állandó rendőri jelenlétet biztosít.

A szabályismeret mellett fontos az úthálózat állapota, a forgalomszervezés, és a közúti jelezések megléte, állapota, melyek befolyásolják a közlekedés biztonságát.

VI/5. A településeken tapasztalható kedvezőtlen tendenciák megállítása, csökkentése

A beavatkozás annak megfelelő legyen, amit az aktuális probléma kezelése indokol. Közlekedési balesetek esetén a forgalmi rend megváltoztatása, közút kialakításának korrigálása, a közúti jelzések megváltoztatása, a fokozott ellenőrzés, stb. Turisztikai szempontból frekvenciált településeken át kell tekinteni az előző évek tapasztalatait, tipizált bűnelkövetéseit, majd ennek megfelelően kell a preventív intézkedéseket megtenni. Figyelemfelhívó kiadványokat kell kiadni uniós nyelveken, forgalmas helyeken fokozott ellenőrzést kell megvalósítani, strandrendőrséget kell biztosítani, célzott fogyasztóvédelmi ellenőrzéseket kell szervezni más hatóságok szakembereivel együtt, melyek mind-mind hozzájárulnak a biztonság növeléséhez.

Ügyelni kell arra, hogy a vendégek tájékoztatása ne rontsa a marketinget, de ugyanakkor valóságnak megfelelő legyen. Külterületek, nyaraló övezetek védelme külön beavatkozást igényel. Fontos a tulajdonosokkal egyfajta párbeszéd kialakítása. Ösztönözni kell az épületvédelmi kialakításokat, saját technikai védelmi eszközök telepítését, a mechanikai védelmet.

Hatásos lehet a „szomszédok egymásért mozgalom” beindítása és a Polgárőrség jelenléte. Mezőgazdasági területeken a mezőőrök foglalkoztatása, természetvédelmi területeken a természetvédelmi felügyelők jelenléte, a közös szolgálat a rendőrséggel jól szolgálhatja a megelőzést.

Megélhetési bűnözésre utaló bűnelkövetések gyökerét fel kell tární. Amennyiben a foglalkoztatás színvonala nem megfelelő, uralkodó a szegénység, jelentős a hajléktalanság, akkor gyakoribb lehet pl. a lopás, élelmiszerek megszerzésére betörések, de elszaporodhatnak a bolti lopások is. A szociális helyzet javításával, a problémás személyek helyzetének rendezésével eredményeket érhetünk el.

VI/6. Időszakos közvélemény kutatások

A lakosság körében visszatérően fel kell mérni a közbiztonság megítélését, ötleteket kell gyűjteni a továbblépés irányairól (lakossági fórumok tartása, civil szervezetek véleményének megismerése, ifjúsági, szociális intézmények információi, közvetlen állampolgári vélemények megismerése). A véleményeket és a pozitív közakaratot folyamatosan, a lehetőségek függvényében vissza kell csatolni a végrehajtásba.

VI/7. Követendő magatartások népszerűsítése

Helyi elismeréseket (kitüntetések, díjak, címek) kell alapítani, illetőleg rangos települési (városi, községi) fórumokon kell megbecsülni azokat az állampolgárokat, akik példamutató magatartást tanúsítanak, áldozatos munkát végeznek a közbiztonság és helyi bűnmegelőzés érdekében.

Az önkormányzat rendeletalkotási jogára figyelemmel folyamatosan vizsgálni kell, hogy a bűnmegelőzés érdekében szükséges-e a helyi viszonyok szabályozása vagy a meglévő szabályok módosítása.

VI/8. A megelőzés hatékony kommunikálása

Aktív felvilágosító és propagandamunkát kell beindítani, majd folyamatosan végezni a bűnmegelőzéssel, áldozatvédelemmel összefüggésben az önkormányzatok rendelkezésére álló kommunikációs eszközök igénybevételével (közmeghallgatás, falugyűlés, hirdetések, képviselőtestületi tagok mikrokozonyzetén keresztül, ilyen célra szervezett fórumokon). Az iskolákban következetesen és hitelesen kell információt közvetíteni a közömbösség kialakulása ellen, az egyéni védekező reflexek aktiválására. Erősíteni kell a tulajdonok védelmét, az önvédő képességet, s azt a szemléletmódot, hogy mindenki köteles jó gazda módjára eljárni.

VII.

A rendőrséggel való együttműködés

Az önkormányzat és a rendőrség kapcsolatának keretét az 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv) III. fejezete határozza meg.

1. Véleményezés-tájékoztatás

A települési önkormányzatok képviselő-testületeit az Rtv.-ben meghatározott esetekben véleményezési jogosultság illeti meg. A rendőrkapitány személyesen vagy képviselője útján évente beszámol a rendőrkapitányság illetékességi területén működő települési önkormányzat képviselő testületének a település közbiztonsági helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az azzal kapcsolatos feladatokról.

2. Együttműködés

A települési önkormányzat szerződést köthet a közigazgatási-illetékességi területén működő rendőrkapitánysággal a helyi közbiztonságot érintő feladatok ellátása, a rendőrség és az önkormányzat tevékenységének összehangolása, az illetékességi területen működő rendőri erők bővítésének és fejlesztésének elősegítése érdekében. Az együttműködésnek akkor van relevanciája, ha az önkormányzat – a rendőrség államilag finanszírozott tevékenységénél – jelentősebb és magasabb színvonalú rendőri jelenlétet igényel, melyhez anyagi fedezetet is tud rendelni.

A polgármesteri hivatalok és az önkormányzati intézmények munkatársai ügyrendi feladataik teljesítése során rugalmasan működjenek együtt a rendőrséggel. Ez jelenthet adatszolgáltatást, informatikai kapcsolatokat, az eljárások segítségét, mely megnyilvánulhat fertőző betegségekkel, mérgező anyagokkal kapcsolatos eljárásokban, katasztrófa elhárítási tevékenységben, szabálysértésekkel kapcsolatos adategyeztetésben, közösen végrehajtott hatósági tevékenységek lebonyolításában.

3. Támogatás

A képviselő-testületek és a polgármesteri hivatalok álljanak ki a helyi közösség védelmében határozottan és jogszerűen fellépő rendőrség mellett. A támogatás megnyilvánulhat nemcsak szóban, hanem külsőségekben is.

Az önkormányzatok lehetőségeihez mérten anyagilag is támogassák a rendőrséget, a közterületi rendőrháló, illetve az átlagosnál magasabb helyi igények megvalósítása érdekében.

A Hajdúszoboszlói kistérség (ideértve Nádudvar várost is) közbiztonsági helyzete évek óta stabilnak mondható, a bűncselekmények felderítési mutatói jók, a rendőrség, a polgárőrség, a mezőőrség, a közterület-felügyelet és egyéb rendvédelmi szervek a jogszabályoknak megfelelően, hatékonyan dolgoznak. A lakosság biztonságérzetét azonban elsősorban nem a felderítési mutatók javításával, hanem a bűncselekmények elkövetésének megelőzésével, a kritikus élethelyzetek kialakulásának elhárításával, az optimális társadalmi háttér megteremtésével lehet növelni.

A bűnmegelőzési koncepció céljainak megvalósulását a felmerülő problémák komplex kezelésével lehet elérni azzal, ha az együttműködésben résztvevő rendvédelmi szervek, hivatalok és társadalmi szervezetek összefogva egy irányban fejtik ki tevékenységüket. Az összefogás eredménye a hatékony bűnmegelőzés lehet, mely a bűnüldözésre fordított energiákat szabadíthat fel, s javíthatja az állampolgárok általános közérzetét, komfortérzetét.

Hajdúszoboszló, 2006. február 28.

Bajusz Istvánné sk.
társulás elnök

Dr. Vincze Ferenc sk.
társulási titkár